

**LÄÄNE-VIRUMAA
KESKRAAMATUKOGU
2023. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Rakvere 2024

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Põhilised tegevussuunad	3
2. Juhtimine	3
2.1 Raamatukogu struktuur ja nõukogud	3
2.2 Eelarve	4
2.3 Projektid.....	4
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng.....	4
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	5
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	6
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	7
2.4.4 Erialahariduse omandamine	8
2.4.5 Töötajate tunnustamine	8
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	8
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	8
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	8
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	9
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	11
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	12
3.1.3 Auviste, muude teavikute ja esemete komplekteerimine	12
3.2 Mahakandmised	12
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	12
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	13
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused	13
4.3 RVL teenindus	15
4.4 Laste- ja noorteteenindus	15
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	15
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	16
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine .	16
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	17
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused.....	18
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	19
4.6.1 kohalikul tasandil	21
4.6.2 riiklikul tasandil.....	21
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.....	22
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	22
4.9 Andmebaasid	22
5. 2024. aasta tegevused	23
LISA 1. Laste ja noorteüritused	24

Sissejuhatus

Elanike arv: 15086

1. Põhilised tegevussuunad

2023.aasta oli raamatukogule muudatuste aasta nii teeninduse- ja töökorralduse kui ka ruumide ümberpaigutamise osas.

Kevadel toimunud lugejaküsitluse tulemustest selgus, et üldine rahulolu raamatukoguga on väga kõrge, oluliseks peetakse sõbralikku ja asjatundlikku teenindust ning mugavat keskkonda. Lugejaküsitluse tulemuste analüüs andis sisendi jätkamiseks ruumipaigutuse, struktuuri- ja teeninduskorralduslike muutustega. Mitmed lugejaküsitluses välja toodud kitsaskohad leidsid 2023.aasta jooksul lahenduse.

Aasta jooksul paigutati kogusid ümber kõigil teeninduskorraldustel, 2.korrusel muutus ka laenusletti asukoht. Rahvaraamatukogude arendusprojektide taotlusvoorst saadud rahastuse toel seati senise internetipunkti ruumi sisse tehnoloogiaturba, eraannetuse toel soetati uued lugejaarvutid, mis paigutati erialakirjanduse sammassaali.

Suurimaks investeeringuks hoonesse oli sisevalgustite vahetus, kaasaegsed LED-valgustid on energiasäästlikumad ja silmasõbralikumad.

Muutuste aasta oli ka personali osas – aasta jooksul lahkus vanaduspensionile 4 töötajat. Üks raamatukoguhoidja ametikoht koondati ning loodi tehnoloogiatoa juhendaja ametikoht. Kogu lugejateenindus koondati teenindusosakonna alla (osakonda juhib teenindusjuht), lasteteeninduse koordineerimiseks loodi lasteteeninduse spetsialisti ametikoht.

Osaleti mitmete üleriigiliste arendusprojektide töös, sealhulgas üleriigilise e-kataloogi detailanalüüs, riiklike raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesannete ja nende rahastuse mudel, rahvaraamatukogude seadusesse ettepanekute tegemine jne.

Kokkuvõtvalt on 2023.aasta raamatukogule tegus ja muudatusterohke ning kasutajate jaoks muutus raamatukogu veelgi mugavamaks vaba aja veetmise kohaks. Raamatukogu on linlaste seas populaarne, seda näitavad mitmendat aastat kasvanud kasutaja- ja külastusnumbrid.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogu struktuur ja nõukogud

Muutus raamatukogu struktuur – teenindusosakonna alla koondati ka senise laste- ja noorteosakonna töötajad, teenindusosakonda juhib teenindusjuht ning lastetööd koordineerib lasteteeninduse spetsialist. Lahtiolekuaegades muudatusi ei olnud.

Toimus üks raamatukogu nõukogu koosolek, kus anti ülevaade raamatukogu tegevusest ning arutati hinnakirja ja struktuuri muutusi.

2.2 Eelarve

Tabel 1

Põhieelarve	Seisuga 31.12.2022	Seisuga 31.12.2023	Muutus %
Eelarve kokku	691 323 €	812 542 €	+17,5 %
Personalikulu	545 634 €	605 829 €	+11 %
Komplekteerimiskulu	61 133 €	59 066 €	-3,4 %
sh KOV-lt	33 005 €	28 511 €	-13,6 %
sh riigilt	28 128 €	30 555 €	+ 8,6 %
Infotehnoloogiakulu	5947 €	7407 €	+24,6 %
Üritusteks/näitusteks	3791 €	3720 €	-1,9 %

* Põhieelarve summad ei sisalda projektide kulusid.

2.3 Projektid

Tabel 2

Projektid	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
<i>Eesti Kultuurkapital</i>			
Üleriigilise 3. - 4. klasside kirjandusmängu maakondliku vooru korraldamine	10.03.2023 – 10.04.2023	300 €	670 €
Tõnno Jonuksi raamatu "Eesti muinasusundid" esitlus ning väljasõit Lääne-Virumaa pühapaikadesse.	01.04.2023 – 31.05.2023	300 €	630 €
Kohtumine folklorist Merili Metsvahiga	01.11.2023 – 30.11.2023	200 €	335 €
<i>Kultuuriministeerium</i>			
Lääne-Virumaa maakonna raamatukogude koolituspäev ja lugejauuring 2023	07.03.2023 – 31.05.2023	1080 €	2400 €
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu värkstuba	01.05.2023 – 30.11.2023	9000 €	18 497 €
<i>Muudest allikatest</i>			
Nestor J. Nalywayko annetuse lugejaarvutite ja nende juurde sobiva mööbli hankimiseks	01.05.2023 – 31.12.2023	8400 €	8400 €

Toetusprogrammid on vajalikud: KULKA toetuste abil korraldati mitmeid kirjandust väärtustavaid ja silmaringi avardavaid sündmusi nii lastele kui täiskasvanutele; rahvaraamatukogude kiirendi koolitustoetusest viidi läbi esimest korda maakondlik raamatukogude lugejauuring ning investeringutoetuse abil seati Lääne-Virumaa Keskraamatukogus sisse tehnoloogia töötuba.

Nestor J. Nalywayko eraannetus oma vanaisa Osvald Varese mälestuse säilitamiseks võimaldas soetada uued lugejaarvutid ning nende juurde sobiva mööbli.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Aasta jooksul lahkus töölt vanaduspensionile neli töötajat, sealhulgas kolm raamatukoguhoidjat.

Üks raamatukoguhoidja ametikoht koondati ning selle asemele loodi tehnoloogiajuhendaja ametikoht.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu 24 raamatukogutöötajat osalesid 2023.aastal 56-l erialasel täienduskoolitusel ja seminaril ning LVKRRK poolt korraldatud kümnel koolitus- ja infopäeval kokku 724 tundi.

Tabel 3. 2023.a läbitud täienduskoolitused/seminarid/õppekäigud

Teema	Korraldaja	Osalejate arv
Lugeja- ja infoteenindus		
RA uurijatund: Isikute otsimine arhiiviallikatest	Rahvusrhiiv	7
Kartograafiateabe ABC	RaRa	1
EMKÜ kevadkoolitus MUBA-s	EMKÜ	1
EMKÜ sügiskoolitus TÜ RK-s	EMKÜ	1
Laste- ja noorteteenindus		
RAA+MUU koolitus	Eesti Muuseumide Ühing	1
Algupärase lastekirjanduse päev	Tartu LRK	4
Konverents „Muinasjutuvägi“ alateemal „Lood lükkavad liikuma“	Lääne MK KRR	3
Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev „Tere! Hello! Moi! Привіт!“	ELK	4
Kogemuste tuur Tallinnas Nurmenuku raamatukogus	ERÜ Lastetöötoimkond	3
„Lugemisisu“ programmi uue hooaja stardikoolitus	ELK	4
Seminar "Laps kirjanduses 11. Raamatukogu toob kokku" veebis	ELK	1
Digioskused		
Kuidas Chat GPT töötavishoius ja- ohutuses enda kasuks tööle panna?	VITS	1
Raamatukogu digiriigi nõustajana: Digiteenuste seminarid - 10x	MKM/Trinidad Wiseman	8
Digitööriistade seminarid – 10x		4
Juhtimine ja arendustegevus		
BibliCamp 9 "Avalik esinemine ja nügimine"	ERÜ Noorteklubi	1
Kiirendi Projektilabor	RaRa	3
Strateegiline raamatukogu	Creativity Lab	1
Kultuurikorralduse hetkeseis ja väljavaated	Rahvakultuuri- keskus / Creativity Lab	1
Maarja Valk-Falki loeng raamatukogude(ruumide) disainist	RaRa	3
Reinert Mithasseli loeng "Täiskasvanutele keelatud – raamatukoguruum kui maailma muutmise tööriist"	RaRa	4
Freedom and Flexibility: Self-Service Libraries in the Nordics	AVI	3

Eesti maakonnaraamatukogude juhtide kogemusreis Norra Kuningriiki	RaRa	1
Kogemuspäev „KOV ja raamatukogu“	ERÜ/ELVL	1
Koolitustoimkonna koolitus AK: Aegade kogemus - Aktuaalne kommunikatsioonis - Akuutne Kriisides	ERÜ/Pärnu KRK	2
Raamatukogu – digiriigi nõustajana: Teenusedisaini koolitus – 4x	MKM/Trinidad Wiseman	3
Muud koolitused		
Töötervishoiu ja tööohutuse täiendkoolitus	Koolitusveeb	1
Elupäästev esmaabi	Eesti Punane Rist	12

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4. LVKRR korraldatud koolitused

Kuupäev	Koolituse teema	Koolitaja	Koolitus-tundide arv	LVKRR osalejaid
18.01	RK-de aasta lõpuüritus: Kokkuvõtte raamatukogude aasta tegevustest mk-s Ülevaade Oslo raamatukogudest Moe rk, piirkonna ja piiritusetööstuse ajalugu	Tiina Kriisa Sirje Võsa	3	6
25.01	Täiskasvanute õppimise toetamine	Andrea Annus (ETKA Andras)	6	4
7.03	Teenusedisain ja lugejauuring	Mari Arnover (Kliendiuuringud)	6	9
16.03	Krimikirjanduse trendid ja paremik (veebis)	Jaan Martinson	2	13
11.04	Erivajadustega inimeste teenindamine. Kontoriergonoomika. Baltisakslaste elust ja mälestustest	L-V Puuetega Inimeste Koja liikmed Sass Välja (Vidamix) Hanna Miller	5	10
27.04	Sissejuhatus Vikipeediasse (veebis)	Pille Priks (Wikimeedia)	2	6
24.05	Maakondliku lugejauuringu tulemused ja järeldused. „21. sajandi raamatukogu“ ja rahvaraamatukogu seaduse uuendamine	Mari Arnover (Kliendiuuringud) Kaili Õunapuu-Seidelberg	2	10
27.07	Noortekirjanduse trendid läbi aegade. Raamatute kirjastamisest. Kultuurikorraldusest Haljala Vallas. Kogukonnatöö Karepa rk-s ja seltsimajas.	Renè Tendermann Anti Puusepp Ene Loo	4	9
13.10	Tänapäeva kirjastuse uued raamatud	Tauno Vahter	1	8

	(veebis)	(Tänapäev)		
21.11	Fotograafina Eestis ja Ukrainas. Rahvaraamatukogude aruandlus ja tehnoloogiatöötoa võimalused. Meie esiemad - mida me neist teame.	Ain Liiva (VT) Lea Lehtmets, Riin Sikka Merili Metsvahi	5	6

Lisaks võõrustati juulis Võrumaa raamatukoguhoidjaid ja tutvustati neile Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ning oktoobris ERÜ koolitustoimkonna liikmeid, kes said tutvuda Rakvere Riigigümnaasiumiga ja selle õpikeskusega, Lääne-Virumaa keskraamatukogu ning Uhtna raamatukoguga.

Tabel 5.

	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseelarve
LVKRRK	56	724	2620,49€

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Lea Lehtmets

- „Raamatukogu digioskuste koolitajana“, täiskasvanute digipädevuse arendamise seminar
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu teenused“ Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste ühingu juhatus

Kaili Õunapuu-Seidelberg

- „Kas ja mida loetakse? Laenutuste edetabelitest ja lugemistrendidest“ Rakvere, Jõhvi ja Narva kohtumajade töötajad
- „Raamatukogu ??? // Tulevikuraamatukogu ja innovaatilised raamatukoguteenused“ Virumaa luulevõistluse tunnustusüritus
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu tehnoloogia töötuba“ kogemuspäeval „KOV ja raamatukogu“
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ja pakutavad teenused“ Võrumaa raamatukoguhoidjad

Lea Lehtmets, Kaili Õunapuu-Seidelberg

- „Raamatukogult ukrainlastele“ ÜRO Pagulasameti esindajad
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu teenused, raamatukogud ja nende teenused teistes riikides“ Lääne-Virumaa Vaegkuuljate Ühing

Kaili Õunapuu-Seidelberg, Iivi Kask

- „Väljaannete komplekteerimine Lääne-Virumaa rahvaraamatukogudes“ RaRa kutseõppes osalejad

Leigi Kütt-Gistvall, Anu Otsma, Merlin Hansumäe

- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ja koostöö lasteaedadega“ TÜ Narva kolledži üliõpilased

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Üks töötaja läbis kutsekoolituse Eesti Rahvusraamatukogus 2022/2023. õppeaastal ja taotles kutset (väljastatud kutsetunnistus: raamatukoguhoidja, tase 6), teine töötaja alustas kutsekoolituse läbimist 2023/2024. õppeaastal.

Eriala toetavat haridust omandas üks töötaja Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži teenuste disaini ja juhtimise eriala magistriõppes.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Aili Höövelsoo pääses võistlusel „Infootsing internetis 2022“ eelvoorus 10 parima hulka ning edasi finaali.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Raamatukogu asub kesklinnas ja ligipääs sellele on hea. Ruumide seisukord on hea, jooksvalt on tehtud hooldusremonti.

Vahetamist vajavad aknad ja korrastamist vajab fassaad kahel majaküljel (kokku ca 30 akent ja 2 välisust), täiendavat soojustamist vajab pööning. Jätkuvaks probleemiks on ruumipuudus, mida püüti ka 2023. aastal ruumide ümberpaigutamise ja kogude vähendamisega leevendada.

2023. aasta suuremad tegevused olid sisevalgustite vahetus (luminofoorvalgustite vahetamine LED-valgustite vastu, mis on energiasäästlikud ja silmasõbralikud) ning internetipunkti ümberkujundamine tehnoloogia töötoaks. Lisaks tehti ümberpaigutusi 2.korrusel, muutes nii kogude paiknemist kui teenindusleti paigutust kasutajate jaoks sobivamaks ja loogilisemaks. Uue ilme ja mööbli sai lugemissaal, kus on varasemaga võrreldes märksa mugavamad tingimused lugemiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks. Senisest erialakirjanduse töötajate tööruumist kujundati individuaaltööruum, mida on kõigil soovijatel võimalik kasutada (3 tundi päevas tasuta) näiteks veebi teel koolitusel või tööintervjuul osalemiseks, notaritehingute tegemiseks, kodukontorina jms.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Muudatusi viimase aasta jooksul olnud ei ole. Ratastooliga sissepääs raamatukogusse on tagatud kaldtee abil, korruste vahel saab liikuda liftiga. 1. korrusel on olemas inva-WC. Välisuksest sissepääsemiseks vajab ratastoolis inimene siiski sageli abi, sest uks on raske ega avane automaatselt. Hoone arhitektuurist tingituna ei ole välisukse ja -trepi ümberehitamiseks lihtsaid lahendusi.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Seoses internetipunkti sulgemisega 3.korrusel korraldati ümber ka lugejaarvutite paigutus. Annetuse toel hangiti 2.korrusele 4 uut lugejaarvutit koos sobiva mööbliga. Ümberkorralduste tulemusel ühtlustus töökoormus ning tekkis funktsionaalsem ning kasutajasõbralikum keskkond arvutiga töötamiseks. Konsultandi töökoha paiknemine arvutite vahetus läheduses võimaldab kiiresti (digi)abi pakkuda.

Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendi projektitoetuse toel seati senisesse internetipunkti ruumi sisse tehnoloogiaturba, kuhu hangiti järgmised seadmed: 4 arvutit (sh üks töötajale), graafikalaud, 3D-printer, kilelõikur ja termopress, slaidiskänner, laminaator ja köitja.

Jooksvalt uuendati töötajate arvuteid, vahetati välja monitore ning soetati uus projektor ning 2 uut sülearvutit. Kogu majas levib tasuta avalik WiFi võrk.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimisel juhindutakse Lääne-Virumaa Keskraamatukogu komplekteerimis-põhimõtetest (uuendati 2023.aastal) ning riiklikest suunistest.

Komplekteerimisel on eelistuseks eesti autorite ilukirjandus, tõlkekirjandusest väärtkirjandus ning olulisel kohal on laste- ja noortekirjandus. Teadmiskirjandusest on eelistatud Eestit puudutav kirjandus ning lugejatele huvipakkuvad väljaanded. Võõrkeelse kirjanduse osas täiendatakse kogusid valikuliselt, vastavalt vajadusele ja võimalustele. Perioodika komplekteerimisel eelistatakse Eestis ilmuvat väärtajakirjandust. Ajalehti tellitakse 1 eksemplar, suure nõudluse ja võimaluse korral 2 eksemplari. Ajakirju tellitakse valikuliselt 1 eksemplar.

Komplekteerimiseelarve oli 59 495 €, millest riigi toetus 30 555 € (51,36%) ja Rakvere linna eraldis 28 940 € (48,64%). 2023. aastal vähenes Rakvere linna eraldis võrreldes eelneva aastaga 13,6%.

Riigieelarveline toetus (2,0254 € elaniku kohta) oli 8,6% suurem kui aastal 2022. Riigieelarvelise toetuse kasvule aitas kaasa ka elanike arvu kasv, mis suurenes 2,3% (2023. a seisuga 15 086 inimest).

Kuna KOV eraldis vähenes rohkem kui riigieelarveline toetus kasvas, oli 2023. aasta komplekteerimiseelarve võrreldes varasema aastaga 2067 € võrra väiksem.

Aasta jooksul tuli raamatukogusse juurde 3402 eksemplari (ilma perioodikata), millest osteti 3266 eksemplari ja annetati 136 eksemplari. Annetuste osakaal kogude juurdekasvust (ilma perioodikata) oli 3,9% (2022. aastal 5%).

Ostetud eksemplaride arv vähenes varasema aastaga märgatavalt - 320 eksemplari võrra. Selle põhjuseks on nii raamatuhindade kallinemine kui ka komplekteerimiseelarve vähenemine. Osakondadesse ostetud teavikute keskmiseks hinnaks kujunes ilukirjanduse osakonnas 16,36 € (2022.a 15,06 €), erialakirjanduse osakonnas 18,85 € (2022.a 17,54 €), lasteosakonnas 11,41 € (2022.a 10,72 €) ja muusikaosakonnas 18,59 € (2022.a 16,78 €).

Enim teavikuid osteti ilukirjanduse osakonda (46% ostetud teavikutest), järgnesid lasteosakond (31%), erialakirjanduse osakond (22%) ja muusikaosakond (vaid 1%).

Kuna kogusid on järjekindlalt puhastatud, on ringlus (ilma kohalkasutusi arvestamata) 1,7.

Tabel 6. Ringlus osakondade kaupa 2023.aastal

	<i>Ilukirjandus</i>	<i>Erialakirjandus</i>	<i>Lasteosakond</i>	<i>Kokku</i>
Keskmine ringlus	2,16	1,34	1,61	1,7

*arvesse on võetud ainult kojulaenutusi

Laenutuste edetabelid näitavad, et juba mitmendat aastat püsib edetabelis Delia Owens'i raamat „Kus laulavad langustid“. Raamatut on kogudes kokku 13 eksemplari, neist igäihel juba üle 50 laenutuskorra.

2022. aasta lõpus ilmunud raamatud Lembit Ulfsakist ja Kristi Ojasaarest jõudsid oodatult edetabelite tippu 2023. aastal, lisaks on edetabelites mitu Nicola May raamatut. Üldiselt loevad täiskasvanud jätkuvalt palju kriminaal- ja armastusromaane, lapsed ja noored aga eelkõige koolikohustuslikku kirjandust.

Erialakirjandusest loetakse palju elulugusid, psühholoogia ja enesearengu raamatuid ning investeerimisraamatuid.

Tabel 7. LVKRRK raamatulaenutuste edetabel 2023 (kõik lugejarühad, osakonnad)

Jrk	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1	Epner, Eero	Lembit Ulfsak	179
2	Dorbek, Mauri	Ma tahan. Ma suudan. Ma võin : Kristi Ojasaare lugu	163
3	Owens, Delia	Kus laulavad langustid	156
4	May, Nicola	Väike külaturg	138
5	Vallik, Aidi	Kuidas elad, Ann?	136
6	May, Nicola	Väike külaturg. Tähistaevas	122
7	Keränen, Mika	Varastatud oranž jalgratas	118
8	Väljal, Silvi	Jussikese seitse sõpra	114
9	Reid, Taylor Jenkins	Evelyn Hugo seitse abikaasat	112
10	Osoin, Olav	Kus lendab part	108
11	Kiiler, Gert	Eranuhke ei armasta keegi	104
12	Laherand, Meri-Liis	Kvalitatiivne uurimisviis	104
13	Whitaker, Chris	Me algame lõpust	102
14	Kass, Kristiina	Käru-Kaarel	101
15	Raud, Piret	Tobias ja teine B	101

Tabel 8. Teenindusosakonna raamatulaenutuste edetabel 2023

Jrk	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1	Epner, Eero	Lembit Ulfsak	179
2	Dorbek, Mauri	Ma tahan. Ma suudan. Ma võin : Kristi Ojasaare lugu	161
3	Owens, Delia	Kus laulavad langustid	156
4	May, Nicola	Väike külaturg	138
5	May, Nicola	Väike külaturg. Tähistaevas	122
6	Reid, Taylor Jenkins	Evelyn Hugo seitse abikaasat	112
7	Osoin, Olav	Kus lendab part	108
8	Kiiler, Gert	Eranuhke ei armasta keegi	104
9	Laherand, Meri-Liis	Kvalitatiivne uurimisviis	104
10	Whitaker, Chris	Me algame lõpust	102

94% kõigist raamatulaenutustest on eestikeelsete raamatute laenutused, 4,2% venekeelsete raamatute laenutused ja 1,6% inglisekeelsete raamatute laenutused. Venekeelsete raamatute laenutused vähenevad iga aastaga.

Tabel 9. Raamatulaenutused keelte järgi 2022-2023

Laenutusi	Ilukirjandus			Erialakirjandus		
	2022	2023	<i>Muutus</i>	2022	2023	<i>Muutus</i>
Eesti keeles	58306	59693	1387	35277	35593	316
Võõrkeeltes	5865	5515	-350	716	676	-40
<i>sh vene keeles</i>	4632	3981	-651	379	387	8
<i>sh inglise keeles</i>	1151	1463	312	232	210	-22

Laenutusi	Muusika			Lasteosakond		
	2022	2023	Muutus	2022	2023	Muutus
Eesti keeles	1361	1623	262	40163	37831	-2332
Võõrkeeltes	287	219	-68	1273	1358	85
sh vene keeles	0	39	39	585	805	220
sh inglise keeles	261	177	-84	574	424	-150

Tabel 10. LVKRRK perioodika laenutuste edetabel 2023

Jrk	Pealkiri	Laenutusi
1	Nipiraamat	266
2	Imeline Ajalugu	194
3	Burda Style	170
4	Imeline Teadus	146
5	Eesti Naine	141
6	Ottobre design	133
7	Kodu & Aed	124
8	Oma Maitse	123
9	Maakodu	120
10	Kodukiri	107

2023. aastal vähenes taas perioodika kojulaenutuste arv (kokku 4258 laenutust). Peamiselt laenutatakse kodu- ja kasitööajakirju (nt Nipiraamat, Burda), aga mitmendat aastat ka populaarteaduslikke ajakirju (Imeline Ajalugu, Imeline Teadus). Kultuuriajakirjadest oli loetuim Looming (vaid 34 kojulaenutust).

2023.aastal vähenes võõrkeelsete kodukujundusajakirjade laenus.

2023.aastal osteti juurde 77 erinevat mängu sh laumänge, kaardimänge ja esemeid (sh näiteks kõnevruri lisakomplekt, robootika magnetkonstruktorid). Lauamängude komplekteerimisel lähtutakse lugejate soovitudest, kuid ka edasimüüjate koostatud enimmüüdud mängude edetabelitest. Kaardimängudest laenutati kõige enam Meelerahu kaarte, lauamängudest Catani ja Octopus Partyt, esemetest laenutati kõige enam binoklit). Üldiselt pikendatakse nii lauakui kaardimänge ja laenutatavaid esemeid mitmeid kordi.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatute ostmiseks kasutati 48 935 € (82,8% komplekteerimiseelarvest), osteti 3200 eksemplari. Võrreldes eelmise aastaga osteti 315 eksemplari vähem. Raamatuid annetati 117 eksemplari. Annetuste osakaal fondi juurdekasvust raamatute osas oli 3,5%.

Raamatu keskmine hind kasvas 0,85 € võrra, raamatu keskmiseks hinnaks maakonnas kujunes 15,29 €.

Võõrkeelseid raamatuid saabus koos annetustega 142 eksemplari (4,1% saabunud raamatutest). Võõrkeelsetest raamatutest tuli fondi juurde venekeelseid 64 eksemplari, ingliskeelseid 74 eksemplari ja teistes keeltes 4 eksemplari.

Aasta jooksul toimus pidev järelkomplekteerimine. Juurde telliti koolikohustuslikku kirjandust ja teisi suure nõudlusega raamatuid pikkade järjekordade vähendamiseks. Välja vahetati halvas seisukorras raamatuid.

Enimostetud uudiskirjanduse raamatuid ilukirjanduse osakonda olid Urmas Vadi „Kuu teine pool“ (7 eksemplari), Sven Mikser „Vareda“ (7 eksemplari), Olav Osolin „Part lendab edasi“ (6 eksemplari).

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat osteti 158 aastakäiku, 7955 € eest (13,4% komplekteerimiseelarvest). Annetusena saadi 6 aastakäiku perioodikat.

Aasta jooksul kustutati 216 aastakäiku perioodikat (eelmisel aastal kustutati 142 aastakäiku).

Perioodika laenutuste osakaal kogu aasta laenutustest oli 2,8%.

3.1.3 Auviste, muude teavikute ja esemete komplekteerimine

Auviste osakaal kogudest on 2,63%, muude teavikute (lauamängud, esemed) osakaal on 0,81% ning elektrooniliste teavikute ja käsikirjade osakaal on vaid 0,03%.

Auviste laenutamine on väga väike ning väheneb iga aastaga. Auviseid tuli aasta jooksul juurde vaid 4 eksemplari (osteti 1 eksemplar, annetati 3 eksemplari). Auviseid kustutati 1095 eksemplari. Aasta lõpuks oli auviste fondi suuruseks 2395 eksemplari, võrreldes 2022. aastaga vähenes auviste fondi suurus 30,5%.

3.2 Mahakandmised

Kuigi mahakandmised toimuvad pidevalt, oli see 2023. aastal suurem kui viimastel aastatel – aasta jooksul kustutati 12 724 eksemplari (lagunenud, aegunud ja ka liigsed eksemplarid, sest näiteks lasteosakonna kogudes oli palju gümnaasiumiastmele mõeldud kirjandust, mida varem dubleeriti teiste osakondadega).

Kuna 2024. aastal on soov üle minna RFID-tehnoloogiale, on sellele eelnev kogude korrastamine väga vajalik.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2023. aasta kevadel viidi läbi lugejaküsitlus, mis toimus samaaegsel kõigis maakonna raamatukogudes. Keskraamatukogu küsimustik erines teistest ja sisaldas mitmeid lisaküsimusi, mille eesmärgiks oli hinnata lugejate rahulolu ja vajadust uute teenuste järele. Lugejaküsitluse tulemuste analüüs andis sisendi jätkamaks ruumipaigutuse, struktuuri- ja teeninduskorralduslike muutustega. Mitmed planeeritud aasta jooksul ellu viidud uuendused said tuge lugejate tagasisidest, näiteks tehnoloogia töötoa loomine, hubased istumisnurgad, kohvimasin.

Raamatukapi kasutamine oli jätkuvalt väga aktiivne, aasta jooksul vormistati 4650 pakki, mis on 17% enam kui 2022. aastal. Keskmiselt vormistati 16 raamatupakki päevas. Sarnaselt 2022. aastale tehti 2023. aastal tehti kõige rohkem tellimusi automaati nädalavahetustel ning ka vahetult pühade ajal kui raamatukogu oli suletud, seetõttu tekkis peale suletud päevi olukord, kus tellitud raamatud pidid järjekorras ootama, kuni mõni kapp vabanes. Pakiautomaadi kaudu kätte saadud raamatute hulk oleks 2023. aastal olnud veelgi suurem, kuid õnnetuse tõttu oli teenuse osutamises juulis pikem katkestus.

2023. aastal tehti LVKRRK kogudest MIRKO kaudu 376 laenutust: ilu- ja lastekirjandust 224 laenutust, erialakirjandust 154 laenutust ning võõrkeelseid raamatuid 8 laenutust. Lastekirjanduse laenutustest oli enamik soovitusliku kirjanduse laenutused. Üldiselt ei teki MIRKO laenutustega probleeme, kuid on mõned eksemplarid, mille laenutustähtaega on ületatud juba enam kui aasta.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Lugeja käsutuses on kokku 14 lugejaarvutit, sh eraldi arvuti 2.korrusel digiajalehtede lugemiseks. 2.korruse lugejaarvutitest saab kasutada ID-kaarti ning teha väljatrükke, skaneerida ning saada vajadusel abi ja juhendamist e-riigi teenuste kasutamise osas. 2.korrusel asub ka PrintInCity prindipunkt.

Tehnoloogia töötoas on 3 arvutit, millega saab kasutada kujundusprogramme, skaneerida diapositiive ja negatiivne ning kasutada graafikalauda.

2023. aastal oli arvutikasutusi kokku 2761 (124 võrra vähem kui 2022. aastal). Juhendamist vajatakse erinevate e-riigi teenuste kasutamisel, väljatrükkide tegemisel, info otsimisel, skaneerimisel dokumentide vormistamisel jne.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

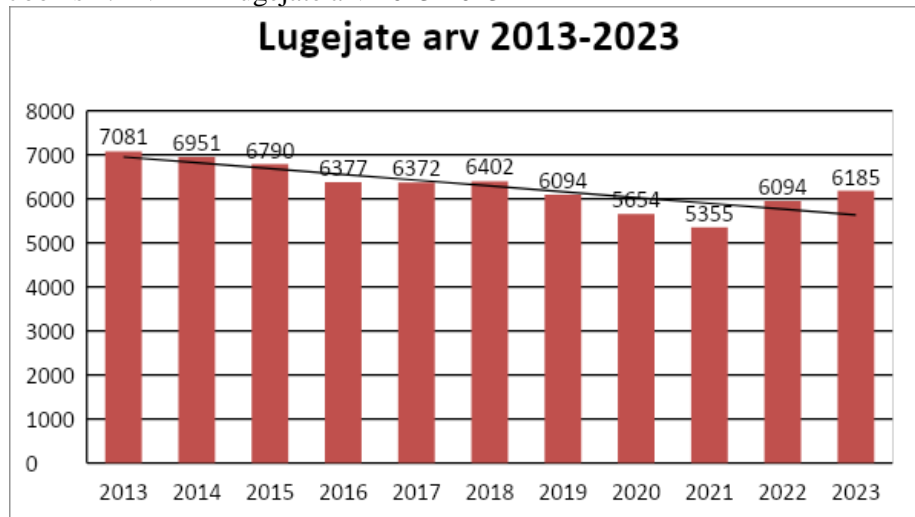
Tabel 11. Lugejate arv 2021-2022

	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus (+-)
LVKRRK	5956	6185	+229

2023. aastal on lugejaid võrreldes eelneva aastaga 229 võrra enam ning lugejate arv oli teist aastat taas tõusuteel.

Hölve oli 2023. aastal 41% (2022. aastal 40,4%), mis on maakonna keskmisest (29,3) märksa kõrgem.

Joonis 1. LVKRRK lugejate arv 2013-2023

Kõige rohkem on täiskasvanutest lugejaid, järgnevad põhikooliõpilased. Kõige intensiivsemalt laenutab endiselt koduteeninduse lugejarühm, mis moodustab lugejate arvust kõigest 0,3%, kuid iga koduteeninduse lugeja laenutab keskmiselt 112 väljaannet aastas; neile järgnevad pensionärid 39 väljaandega ning koolieelikud 32 väljaandega aastas. Täiskasvanute lugejarühma ühe inimese laenutuste arv aastas on keskmiselt 28 väljaannet (vt ka tabel 12).

Kui vaadata täpsemalt ka lugejate laenutusi, võib üldistavalt öelda, et täiskasvanud ja pensionärid (sh koduteeninduse lugejad) loevad aktiivselt ja enda rõõmuks; kooliõpilased aga pigem olude sunnil.

Tabel 12. Laenutused lugejarühmade kaupa

Lugejarühm	Lugejate arv	Osakaal lugejate koguarvust	Laenutuste arv	Laenutusi lugeja kohta aastas	Osakaal laenutuste koguarvust
Täiskasvanud	3444	55,7 %	97625	28,3	63,9 %
Pensionärid	533	8,6 %	21145	39,6	13,8 %
Põhikooliõpilased	1415	22,9 %	12562	8,8	8,2 %
Üliõpilased	154	2,4 %	3101	20	2,0 %
Gümnaasiumiõpilased	389	6,2 %	3376	8,6	2,2 %
Asutus	10	0,1 %	5371	537	3,5 %
Koolieelikud	65	1,1 %	2121	32	1,3 %
RVL raamatukogu	60	0,1 %	2882	48	1,8 %
Koduteenindus	21	0,3 %	2355	112	1,5 %
Ametikooliõpilased	51	0,8 %	689	13,5	0,45 %

Tabel 13. Külastused 2022-2023

Raamatu-kogu	Külastused 2022	Külastused 2023	Muutus	Virtuaal-külast. 2022	Virtuaal-külast. 2023	Muutus
LVKRRK	85394	93565	+8171	32970	27534	-5436

Külastusi elaniku kohta aastas oli 6,2 (2022. aastal 5,8).

Külastuste arv tõusis, kuna mitmed organisatsioonid ja nende koostööpartnerid on leidnud, et raamatukogu asukoht, lahtiolekuajad ja ruumid on kõige sobivamad nende koolituste (Töötukassa ja nende partnerid) ja ürituste (Ukraina laste pühapäevakool) korraldamiseks. Lisaks külastasid raamatukogu kolleegid teistest raamatukogudest, üliõpilased, lasteaia- ja kooliklassid, toimusid mitmed rohkearvulised kirjandusüritused ja kontserdid, regulaarselt kasvatavad külastuste arvu ka keelekohviku, mälu treeningu jms osalejad.

Virtuaalkülastuste arv on vähenenud 5436 külastuse võrra (vt Tabel 13), kuid see on peamiselt tingitud sellest, et 2023. aastal asendus Google Universal Analytics Google Analytics 4-ga, mille arvestuspõhimõtted on erinevad. 2023. aastast on arvestuse aluseks *Engaged sessions* – üks külastus kestab vähemalt 10 sekundit või sisaldab vähemalt kahe lehe vaatamist. Seega ei lähe iga juhuslik klikk ja lehele sattumine enam arvesse.

Tabel 14. Laenutused ja päringud

Raamatu-kogu	Laenut-d 2022	Laenut-d 2023	Muutus (+/-)	Päringud 2022	Päringud 2023	Muutus (+/-)
LVKRRK	153817	152581	-1236	1008	825	-183

Laenutusi elaniku kohta oli 11,3 (2022. aastal 11,8), laenutusi lugeja kohta 27,6 (2022. aastal 29,3).

Kõigist laenutatud teavikutest moodustasid 95% raamatulaenutused, perioodika laenutused 2,8% ja muude väljaannete (auvised, lauamängud jms) laenutused 2,2%. Kuigi protsentides on viimastel aastatel olnud pisikesi kõikumisi, siis üldiselt pole erinevate teavikute osakaalud aastatega kuigipalju muutunud – ülekaalukalt kõige rohkem laenutatakse jätkuvalt raamatuid, aeglaselt on suurenenud muude teavikute (nt erinevate mängude) laenutamine.

Päringute arv väheneb iga aastaga.

Huvitavamad päringud 2023.aastal:

- Kuidas kirjutada lasteraamatut, kuidas anda välja luulekogu
- Kogu tõde tuumajaamade, eriti väikereaktorite kohta
- Mõjukate tipp 2021. Mitu % häälest sai O. Gross kui ta oli nr.1?
- Kui palju on raamatukogust laenutatud mööbli restaureerimisega seotud raamatuid?

Lugejaportaali logiti aasta jooksul sisse 39 042 korda (aasta varem 32 648), sooritati 110 569 otsingut (aasta varem 104 870) ning pikendati tähtaega 23 539 korda (aasta varem 22 949). 2023. aasta jooksul registreeris lugejaportaali kaudu ennast raamatukogu lugejaks 108 inimest.

4.3 RVL teenindus

Tabel 15. LVKRRK RVL 2022-2023

	RVL sisse	RVL välja
2022	95	2557
2023	90	2849
KOKKU	-5	+292

Urrami siseselt kasutas RVL laenutuse võimalust 2023. aastal 60 maakonna raamatukogu ehk 17 raamatukogu enam kui 2022. aastal.

Lääne-Viru maakonna raamatukogude RVL tellimuste esitamine Lääne-Virumaa Keskraamatukogule on tõusnud üle 10%. 2023. aastal tellisid RVLi vahendusel Lääne-Virumaa rahvaraamatukogud kõige enam ilu- ja lastekirjandust, sh venekeelset ilukirjandust, vähesel määral erialakirjandust.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogusse telliti kõige rohkem raamatuid Kadrina Valla raamatukogudest: peamiselt erialakirjandust, vähesel määral ilukirjandust ning mõned üksikud nimetused põhikooli kohustuslikku kirjandust.

Urrami väline teadus- ja erialaraamatukogudest tellitav teavikute hulk on väga väike (22 erinevat nimetust) ning see on ka mõistetav, sest lugejatele soovitatakse kasutada MIRKO teenust.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Komplekteerimispõhimõtted on endised: eelkõige püütakse kogudesse hankida piisaval määral kooli- ja huvilugemiseks mõeldud lugemisvara eelkoolieast põhikooli lõpuni ning pakkuda õppekava toetuseks mitmekesist aimekirjanduse valikut. Eelistatakse eesti algupärandeid ning jooksvalt täiendatakse ka lauamängude ja arvutimängude varu.

2023. aastal osakonna kogusse komplekteeritud raamatutest moodustab 80,1% ilu- ja lastekirjandus (+1,1%). Eestikeelne kirjandus moodustab kogust 90,5%. Võõrkeelsetest raamatutest 52,7% on venekeelsed, 36,4% ingliskeelsed.

Ukrainakeelsete raamatute tellimusi tehti vähese laenutamise tõttu vähe. Ukrainakeelseid raamatuid pakub lasteosakonnas MTÜ СПИЛЬНА БІБЛІОТЕКА (Ühine raamatukogu) annetuste teel kogutud raamatukogu väljapanek.

Ajakirju hangiti 8 nimetust, alates 2023. aastast ei hangitud enam tegelusajakirju.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 16.

	Lug-d 2022	Lug-d 2023	Muutus (+/-)	Külast-d 2022	Külast-d 2023	Muutus (+/-)	Laenut 2022	Laenut 2023	Muutus (+/-)
LVKRR	1644	1600	-44	15980	18718	+2738	17060	15659	-1401

Vähenes nii laste laenutuste arv raamatukogus tervikuna kui ka laenutuste arv lasteosakonnast. Laste laenutused moodustavad kõigest kojulaenutustest 10,3% (2022. aastal 11,1%).

Kogu lasteosakonna laenutustest moodustasid eestikeelsete raamatute laenutused 96,5%.

Lasteosakonna külastajate arv on tõusuteel. Külastuste arvu tõusu tunnetavad osakonna töötajad kasvõi sellest, et tiptunnil (s.o kell 13 – 17) on lapsi tihti nii palju, et neil on keeruline leida istumiskohta. Keskmisel külastas lasteosakonda 2023. aastal 64 last päevas. Enamik lapsi käib aega veetmas kooli, trennide ja busside väljumise vahel, nemad raamatutest reeglina ei huvitu.

Koolieelikutest ning põhikooliõpilastest lugejate arv püsib üsna samal tasemel. Kui koolieelikute laenutuste koguarv on aastatega enamvähem samaks jäänud, siis põhikooliõpilaste laenutuste arv üldiselt iga aastaga väheneb (Vt ka tabel 12).

2015. aastal projektiga „Raamatukotid lähevad lasteaeda“ alguse saanud lasteaedade raamatuvalikuga varustamise süsteem on endiselt elujõuline. Aasta jooksul toimetati lasteaedadesse 34 raamatukotti keskmiselt neljakümne raamatuga igaühes. Projektiga on liitunud seitse Rakvere lasteaeda.

Pool aastast kasutati lugejaarvuteid (2 tk) graafikalauaga ja teine pool olid arvutid tavakasutuses, mistõttu suurenes oluliselt kasutajate arv. Arvuteid kasutati aasta jooksul 945 (+675) korral. Peamiselt mängiti veebis. PlayStationi kasutajate arv kasvab iga aastaga, 2023. aastal oli kasutajaid 2344 (+844). Lisandus 3 uut mängu.

Nii arvutite kui PlayStationi kasutusaeg on piiratud poole tunniga päevas kasutaja kohta.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Pikaajaliste traditsioonidega Jututare toimub alates septembrist iga nädala teisipäeval (varasemalt kaks korda kuus). Tares mängitakse või loetakse ette kodustele väikelastele üks lühike jutt mõnest raamatust. Peale seda on lastel võimalus mängida, meisterdada ja vanematel omavahel suhelda.

Koolidele jätkuvad Lugemisisu, raamatukogumängu ja raamatukogutunnid (mõningaste muudatustega). Lisandusid nutitunnid 1.-4. klassidele ja 5.- 7. klassidele, kus õpetatakse mänguliselt, kuidas leida vajalikku infot ning kuidas kaitsta end digimaailma probleemide eest. Nutitunnid olid uue teemana väga populaarsed.

Lasteaedadele jätkuvad lugemisisu ja mõningaste muudatustega raamatukogutunnid ning lisandusid rühmade laenutuspäevad. Viimane on võimalus tulla raamatukokku külla ka ainult rühmale raamatuid laenutama. Paljude raamatukogude kogemused näitavad, et laps, kes saab ise endale juba lasteaias raamatuid lugemiseks ja vaatamiseks valida, on ka hiljem suurem raamatusõber. Ise laenutamine õpetab vastutustunnet, annab väikesele lugejale võimaluse olla "juba suur ja tähtis" ning õpetab, mida tähendab sõbraga raamatu jagamine. Laps tuleb väikese seljakotiga raamatukokku, kuhu ta saab pista ühe väljavalitud raamatu. Rühma õpetaja registreerib enda nimele rühma laenutuskonto.

Raamatukogu lasteosakonna külastajad on sõltuvalt kellaajast erinevad: hommik algab väikelastega, kes tulevad oma vanematega mängima ja/või laenutama. Hommikusse jäävad ka lasteaedadele ja koolidele mõeldud tunnid.

Pärastlõunal on lasteosakonnas kõige intensiivsem aeg, sest siis vallutavad osakonna koolilapsed. Olenevalt päevast on osakonnas korraga 30 – 60 last, kes enamasti veedavad raamatukogus aega umbes vanemate tööpäeva lõpuni. Need lapsed haaravad harvemini raamatuid, nemad tulevad aega parajaks tegema kooli ja trennide vahel, ootavad bussi või suhtlevad mõnusalt sõpradega. Need on lapsed, kellele raamatukoguhoidjad sätivad erilise hoolega raamatuid käeulatusse ja loevad mõnikord huvitekitamiseks raamatuid ette.

Õhtu algab osakonna jaoks ajaliselt u kl 17.00 ja kestab raamatukogu sulgemiseni kell 19.00. Siis on peamisteks külastajateks taas väikelastega pered, kes tulevad peale tööd/lasteaeda aega veetma. Nemad laenutavad raamatuid vähem ning raamatukogus veedetakse aega pigem nagu mängutoas. See on uus trend, varem nii hilja väikelastega enam aega veetmas ei käidud.

Kõikidel nendel aegadel on neid laenutajaid, kes „jooksevad“ raamatukogust läbi kindla raamatusooviga või sooviga „midagi õhukest kooli jaoks“. Viimased võivad olla nii lapsed kui ka lapsevanemad.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Olulisemad sündmused ja tegevused:

- 30.jaanuaril Eesti kirjanduse kooslugemise päev "Sirli, Siim ja saladused" eri keeltes;
- 28.märtsil Kirjandusmängu maakonnavor;
- 3.aprillil laste kohtumine Sirly Oderiga;
- 17.aprillil osalemine teematoaga Rakvere Reaalkooli juubelil;
- 10.juunil Rakvere linnapäevadel raamatulaadal tegevused lastele;
- 18.septembril „Lastega Rumeeniast“, Kamalamba üritus, tunde viis läbi Reet Kaldur;
- 20.oktoobril ettelugemispäeval külas Rakvere Triinu Lasteaias Naksitrallide rühmas;
- 4. novembril Andry Ervaldi jutuõhtu Piret Pääriga, raamatuesitlus;
- 15.novembril Põhjamaade kirjanduse nädala raames ettelugemine lasteaialastega hommikuhämaruses.

Valik näitusi:

- Sauna-aasta vannipardid;
- Maris Siimeri illustratsioonide rändnäitus "Milla" raamatu põhjal;
- Liisi Lukk'i illustratsioonid;
- Millega mängisid vanaemad - vanaisad. Vahtkummist mänguasjad "Polümeer" tehased;
- "Uudista milliseid jõulukinke on lapsed saanud viimase saja aasta jooksul!".

Tegevustena rõõmustasid lapsi erinevad teemad: väikesed piraadid said seigelda ulgumeredel, otsida aaret ja leida endale papagoi; Leiutajateküla tööriistakast andis võimaluse ennast

leiutajana tunda; ristsõnad, otsimismängud, meisterdamised, mõistatused jne aitasid aega sisustada; sõbrapäeval oli avatud postkontor; aasta lõpus ehtisid lapsed ise omavalmistatud ehetega kuuske ja inglitega inglipuud.

Kooliaasta lõpus jagati 1.- 5. klasside tublimatele raamatulaenutajatele tunnustusi ja märke „Raamatukogu sõber“. Suvel innustati lapsi lugema ja raamatuid hindama ning iga suvelugeja sai valida endale meeleoluka järjehoidja ja hindajad said sügisel valida auhinnakastist raamatuid, mänge või koolitarbeid.

Kogu aasta vältel pakuti lastele võimalust lasteosakonnas lahendada kuuviktoriini, meisterdada, lahendada ristsõnu ja mängida erinevaid otsimismänge.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindus jätkus ka 2023. aastal. Tavapärase külastuste intervall oli kuni oktoobrikuuni üle nädala, oktoobrikuust külastab raamatukoguhoidja lugejaid kolme nädala tagant. Mitmete koduteeninduse klientide juures, kes elavad raamatukogu vahetus läheduses, käiakse ka väljaspool tavapäraseid teeninduskordi, seetõttu on koduteeninduskordade arv kasvanud 35 võrra (vt Tabel 17).

Koduteenuse vajajate koguarv on aasta lõikes muutuv, kuna osad inimesed ei kasuta teenust aastaringselt, kas siis elukoha või tervise tõttu. 2023.aasta jooksul kasutas teenust 22 inimest.

Koduteeninduse laenutusi oli 2023. aastal 2355 ehk -264 laenutust vähem. Kõige enam laenutati eestikeelset ilukirjandust 1692 laenutust (-331 laenutust võrreldes 2022.aastaga), ajakirjade laenutus on jäänud samaväärseks (176 laenutust, -1 võrreldes 2022.aastaga), Ajakirjadest laenutati enim Eesti Ajalugu, Eesti Naist ja Nipiraamatut. Lemmikraamatuteks olid 2023.aastal elulooraamatud – enim laenutatud raamat oli Eero Epneri “Lembit Ulfsak”.

Laenutuste kahanemist põhjustavate teguritena võib välja tuua nii koduteeninduse intervalli pikendamise, koduteenindusklientide hulga vähenemise, pikendamiste ning ühe inimese kohta laenutatavate raamatute hulga vähenemise. Vaatamata koduteeninduse lugejarühma laenutuste vähenemisele on see lugejarühm täiskasvanud laenutajatest, siiski kõige enam laenutatav - 112 laenutust ühe lugeja kohta.

Tabel 17. LVKRRK Koduteenindus 2022-2023

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus 2022	295	295	25
Koduteenindus 2023	330	330	22

2023. aastal alustati taas ürituste korraldamisega erivajadustega inimestele (vt Tabel 18). Erivajadustega inimesed kogunesid raamatukogus, korraldaja võttis nad vastu, koos vaadati näiteks raamatukogu näituseid, mängiti mänge, vesteldi erinevatel teemadel: kevad, huumor, turvaline käitumine liikluses, jaanipäev, vaimne tervis, õnn, kodulinn Rakvere, lendoravad jms.

Tabel 18. LVKRRK teenused teistele asutustele 2023

Asutus	Ürituste arv	Osavõtjate arv
AS Hoolekandeteenused Rakvere/ Narva üksus	8	125
Rakvere Lille päevakeskus/ AS Hoolekandeteenused	4	17
Kokku	12	142

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

2023. aastal korraldas raamatukogu 86 üritust (sh 9 kontserti) ning 113 näitust ja väljapanekut. Sündmustel, millel osalejaid oli võimalik loetleda, osales 2186 inimest. Tegelikult sai ettevõtmisest osa hulgaliselt rohkemgi inimesi, kuid mõnel sündmusel osalejaid pole lihtsalt võimalik kokku lugeda (nt raamatümüügid). Võib juba teist aastat öelda, et koroonaaaja piirangute järgne normaalsus on taastunud.

2023. aasta oli kuulutatud liikumisaastaks ja eraalgatuslikult sauna-aastaks. Neil teemadel tehti küll mõned raamatuväljapanekud, kuid muid raamatukogu sündmusi need olulisel määral ei mõjutanud, mistõttu sel aastal erilist teemafookust ei olnud. Püüti pakkuda sündmusi erinevatele sihtrühmadele ning haakuda partnerite pakkumistega.

Jätkusid tavapärased regulaarsed ürituste sarjad väiksemale sihtgrupile – mälutreeningud Anu Jonuksi juhendamisel, vanemaealiste jutuklubi, keelekohvik eesti keele harjutamiseks. Keelekohvik toimus kahele erinevale sihtrühmale: vene keele baasil ukrainlastele ja inglise keele baasil teistele huvilistele.

Jutuklubi keskendus turvalisuse ja kriisidega toimetuleku teemadele. Toimus kaks avalikku loengut: Enda vara kaitse ja veebiturvalisus (PPA) ja Kriisidega toimetulek (Päästeamet).

Koostööd tehti teiste Rakvere linna kultuuriasutustega osaledes Rakvere linna päevadel, Kamalamba festivalil, Rakvere Kultuurifestivalil ning Rakvere Teatri korraldatud Nipernaadi jalutuskäikudel.

Olulisemad sündmused:

- 1. ja 15. märts – Päästeameti kriisiloengud.
- 9. märts – Kohtumine sünoptik Ele Pedassaarega.
- 11. aprill – Tõlkija Hanna Milleri keskpäevane loeng baltisakslaste ajaloost.
- 18. aprill – Tõnno Jonuksi raamatuesitlus „Eesti muinasusundid“.
- 21. aprill – Artur Alliksaare 100. sünniaastapäevale pühendatud luulekava "Kuigi on nii palju lilli ...". Tekst Tiina Mälberg, klaveril Teno Kongi.
- 27. aprill – kohtumine Carina Adolfssoniga ja raamatu „Kolme nimega mehed“ esitlus.
- 17. märts – Kohtumine Piret Saul-Gorodiloviga ja raamatu „Kaadrivälised“ esitlus.
- 6. mai – Ekskursioon Lääne-Virumaa pühapaikadesse usundiurija ja religiooniarheoloog Tõnno Jonuksiga.
- 12. mai – Virumaa kirjandusauhinna üleandmine Maarja Unduskile.
- 10. juuni – Raamatutäika Rakvere linna päevadel. Suur raamatümüügitelk koos laste tegevustega.
- 19. september – Ungari kirjandusõhtu Sándor Petőfi 200. sünniaastapäev. TÜ Narva kolledži lektor Szilárd Tóth, kirjandusteadlane Piret Norvik. Rahvustoitude ja -kultuuri festivali „Kamalamma“ programmis koostöös Rakvere kultuurikeskusega.
- 30. oktoober – Tehnoloogia töötoa avamine.
- 4. november – Andry Ervaldi raamatu "Ole sa, kes sa oled", mille koostas peale autori surma tema tütar Maarja Yano, esitlus ja Kristel Maamägi illustatsioonide näituse avamine.
- 7. november – Kohtumisõhtu staarkirjanik Andrus Kivirähkiga (Rakvere Kultuurifestivali kavas).
- 21. november - Kohtumine Merili Metsvahiga "Meie esiemad - mida me neist teame?".

- 30. november – Raivo Riimi raamatu "Riimi riimid" esitlus
- November-detsember – Kuus Rakvere Teatri Nipernaadi kirjanduslikku jalutuskäiku Urmas Lennuki juhendamisel. Retke kogunemispaik ja algupunkt oli raamatukogu.

Olulisemad kontserdid:

- 3. jaanuar – Trio Didalli uusaastakontsert.
- 2. veebruar – Mari Visnapuumägi ja Joosep Trumm "24 värvilist prelüüdi klaverile".
- 20. veebruar – EV sünnipäevakontsert: Virumaa Poistekoor ja näitering Väike Karakter.
- 30. märts – Klaverikontsert. Pianist Tanel Joamets ja õpilasted, sopran Anna-Grete Joamets.
- 20. aprill – Kontsert "Helide tiivul". Kerstin Elisabeth Kullerkupp viul ja Joonatan Jürgenson klaver.
- 26. oktoober – Akustiline bluus, kitarrist Andres Roots.

Olulisemad näitused:

- Janek Lassi mikrofotod "Peidetud maailm" – mikroskoobifotod keemilistest elementidest. (jaanuar, veebruar)
- Sauna-aasta näitus „Päike kasvatab kanapoja ja viht lapse“ – temaatiline ilukirjandus, erialakirjandus, artiklid, noodid, vanasõnad. Lisaks retrohõnguline seebinäitus ja vannipardinäitus lasteosakonnas. (veebruar, märts)
- Elle Metsa fotonäitus "Imeline Island". (märts)
- RaRa rändinstallatsioon „Looduse nõud ja jõud“. (aprill, mai)
- Eesti Arheoloogide Liidu rändnäitus "Arheoloogilised välitööd Eestis 2022". (aprill)
- 23 aastat Looduse kalendrit (Eesti geoloogiateenistus, Kalle Suuroja). Igal aastal on kalender keskendunud erinevale teemale.
- Mänguasjade kollektsionäär Viljar Sardi autode näitus "Mängimine on tõsine asi" (august, september)
- Tervishoiumuuseumi rändnäitus "Lapsesuu". (oktoober)
- Kristel Maamägi illustratsioonide näitus Andry Ervaldi raamatule "Ole sa, kes sa oled". (november, detsember)
- Virtuaalnäitus raamatukogu hoone (Rakvere, Lai 7) ajaloost (november, detsember)

Kogude aktiivse puhastamise tõttu kogunes suur hulk maha kantud raamatuid, mistõttu korraldati kolm täikat: Pop-up plaadipood veebruaris (auviste müük), Raamatutäika suur telk Rakvere linna päevadel juunis ja Jõuluaja raamatumüük detsembris. Suvine raamatutäika oli väga rahvarohke, ettevõtmist soosis ümbritsev laadamelu ja ilus ilm.

Möödunud aastal püüti raamatukogu rohkem esile tõsta kui lihtsalt vaba aja veetmise kohta, kuhu tulekuks ei pea olema mingit eesmärki. Võimaluse piires korraldati ruume ümber ja soetati uut mööblit eesmärgil, et oleks rohkem hubaseid istumiskohti, mis pakuvad kas privaatsust või koosolemise võimalust, ning kohti, kust avaneb lihtsalt hea vaade. Artiklite ja sotsiaalmeedia postituste kaudu õnnestus selle abil ka raamatukogu taas rohkem esile tuua ja siin pakutavat teadvustada. Seda selleks, et edaspidistes küsitlustes oleks vähem sarnaseid kommentaare: „Kas see on ikka raamatukogu, mille edendamise kohta te siin küsimusi esitate?“.

Raamatukogu pakkus projekti Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 meetme „Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuse pakkumisel“ raames tegevusi peamiselt Ukraina sõjapõgenikele. Aasta jooksul korraldati 37 keelekohvik-klubi kohtumist, kus käsitleti Eesti igapäevaeluga seotud teemasid, tutvustati

eesti kultuuri ja tähtpäevi ning kohtuti erinevate külalistega. Teemadeks olid näiteks: jäätmete liigiti kogumine, vaimse tervise hoidmine, Ukraina sõda fotograafi pilgu läbi jm. Raamatukogupäevadel tehti läbi raamatukoguorienteerumine. Üheskoos käidi kinos, valmistati piparkooke ja jõulukaarte. Lisaks korraldati väljasõidud Toila Oru parki, Eesti Vabaõhumuuseumisse ja Ukraina Kultuurikeskusesse, Tallinna Teletorni ja Riigikogusse ning viidi läbi värviteraapia töötuba ja esmaabi koolitus.

Sõjapõgenikele pakutavatest tegevustest anti ülevaade ka ÜRO esindajatele.

Sügisel alustas ka teine keelekohvik, mis pakkus eesti keele õppimise ja praktiseerimise võimalust neile, kelle suhtluskeeleks on inglise keel.

Lasteosakonnas tegeles Ukraina lastega vabatahtlikuna sotsiaalpsühholoog-kunstiterapeut. Lisaks käelisele tegevusele tehti eesti keele oskust arendavaid ülesandeid ja mänge.

4.6.1 kohalikul tasandil

- **Rakvere Kultuurikeskus** – sündmuste info vahendamine ja linna üritustes kaasalöömine. Toimused: Raamatulaat koos lastetegevustega kirikupargis Rakvere linna päevadel, Andrus Kivirähki kirjandusõhtu Rakvere Kultuurifestivalil, Reet Kaldur lastega Rumeeniast ning Ungari kirjandusõhtu festivalil „Kamalammas“. Läbi kultuurikeskuse jagame linna lusikapeol raamatut „Pisike puu“.
- **Rakvere Linnavalitsus** – Koostöös linnavalitsusega korraldame koduteenindust liikumisraskustega Rakvere elanikele. Keelekohvik.
- **Viru Instituut** – partneriks olemine Viru Instituudi korraldatud algatuses koguda sünnipäevatervitusi Virumaaga seotud Eesti kultuuriloo suurkujudele – F.R. Faehlmann 225. ja F. R. Kreutzwald 220.
- **Rakvere Teater** – Rakvere Teater korraldas kuus Nipernaadi kirjanduslikku jalutuskäiku Urmas Lennuki juhendamisel. Retke kogunemispaike ja algupunkt oli raamatukogu ning see toimus inspireerituna raamatukogu koostatud kaardist „Kirjanduslik jalutuskäik Rakveres“.
- **Eesti Punane Rist Lääne-Virumaa selts** – „Sinu käed päästavad elu“ avaliku elustamiskoolituse korraldamine.
- **Rakvere Galerii** – seoses galerii juubeliga valmis mahukas tagasivaatav meediamonitooring.
- **Transpordiamet** (Rakvere osakond) – liiklusnädala korraldamine maakonna raamatukogudes.
- **VIROL** – Konkursi „Aasta tegu Lääne-Virumaal“ hääletamise korraldamises osalemine. Virumaa Kirjandusauhinna žüriis osalemine.
- **Vinni vald** – E. Vilde nimelise kirjanduspreemia žüriis osalemine.
- **Virumaa Teataja** – maakonnaleht aitab kajastada raamatukogus toimuvat. Konkursi „Aasta tegu Lääne-Virumaal“ hääletamise korraldamises osalemine.
- **Kultuurkapitali Lääne-Viru ekspertgrupp** – mitmete ettevõtmiste rahaline toetamine.
- **Koolid ja lasteaiad:**
 - Lasteaed Kungla – lasteaia juubelinäitus raamatukogus.
 - Rohuaia lasteaed – raamatukogude aasta lõpetamisüritusel osalemine.
 - Athena kunstikool – Kristel Maamägi illustratsiooninäituse vahendamine raamatukogusse.
 - Rakvere Muusikakool, Muusikakool Rajaots – kontserdid raamatukogus

4.6.2 riiklikul tasandil

ERÜ – osalemine kampaanias “Tund enne und...”

Eesti Rahvusraamatukogu – RaRa rändinstallatsioon, Mirko reklaam.

Eesti Lastekirjanduse Keskus – „Lugemisisu“ programmis osalemine, raamatu „Pisike puu“ jagamine samal aastal sündinud lastele, Lugemistund 8.09.2023.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Individuaalkoolitustunde oli Lääne-Virumaa Keskraamatukogus 2023. aastal 254 (2022. aastal 246).

2023. aastal läbi viidud individuaalkoolitused teemarühmade järgi:

- raamatukogu andmebaase tutvustavad (lugeja.ee, Digar jt).
- e-riigi teenustega seotud (ID-kaardi kasutamine, smart-id ja mobiil-id aktiveerimine, Digiloo kasutamine jt).
- tark- ja riistvaraga seotud abi- (tahvli- ja nutitelefonide kasutamine).
- e-post, dokumendihaldus ja tabelarvutus (e-posti aadressi loomine ja kasutamine erinevates keskkondades, dokumentide loomine, vormistamine, jne).
- suhtluskeskkonnad- Messenger, Facebook, WhatsApp.
- Tehnoloogiatoas õpetati seadmete ja programmide kasutamist.

Rühmakoolitusi viidi teenindusosakonna poolt läbi 2023. aastal 5, (lisaks 4 tehnoloogiatoa koolitust), so 1 vähem kui 2022. aastal, neis osales 112 õpilast.

Raamatukoguandmebaaside koolitust viidi läbi Rakvere Waldorfkooli õpilastele, Rakvere Eragümnaasiumi gümnaasiumiõpilastele, raamatukogu kui õpikeskkonna tutvust viidi läbi Tartu Ülikooli Narva Kolledži üliõpilastele.

Aasta lõpul toimus 4 rühmakoolitust, kus tutvustati tehnoloogiatoa võimalusi soovijatele, osalesid Rakvere Eragümnaasiumi õpetajad, Rakvere Linnavalitsuse töötajad ning Lääne-Virumaa raamatukogude töötajad.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogu turundab end peamiselt läbi sotsiaalmeedia (peamiselt Facebook, harvem Instagram) ja kohalike meediaväljaannete kaudu (Virumaa Teataja, Kuulutaja, linnaleht Rakvere Sõnumid, portaal Lääne-Virumaa Uudised). Sündmuste infot sisestatakse Rakvere linna kultuurisündmuste kalendrisse, milleks varem oli Kultuuriaken, nüüd asendab seda portaal Visitrakvere.ee.

Kodulehe vahendusel pääseb lugeja raamatukogu elektronkataloogi Urram ja raamatukogu blogisse „Lugemispäevik“. Samuti on kodulehe lingikogu kaudu kättesaadavad kõik olulisemad vaba juurdepääsuga andmebaasid. Kodulehelt saab liikuda ka möödunud aastal avatud üleriigilisele laenusplatvormile MIRKO.

„Lugemispäevik“ on Lääne-Virumaa keskraamatukogu blogi, mis sisaldab raamatukoguhoidjate raamatututvustusi ja lugemissoovitusi. 2023. aastal tehti blogisse 59 postitust.

Lisaks blogile haldab ja täiendab raamatukogu kahte kirjanduslikku kaarti: „Kirjanduslik jalutuskäik Rakveres“ ja „Lääne-Virumaa ilukirjanduses“.

2023. aastal ilmus meediaväljaannetes kokku 53 raamatukogu puudutavat artiklit. Artiklite lingid on leitavad raamatukogu kodulehelt.

4.9 Andmebaasid

2023. aastal bibliograferiti Lääne-Virumaa Keskraamatukogu poolt Urrami kodulooportaali 66 kirjet, so 31 kirjet vähem kui eelmisel aastal. Lääne-Virumaa kohalike valla- ja

linnalehtede koduloolised artiklid on kättesaadavad DIGAR artiklite andmebaasist kodulooliste märksõnade abil.

5. 2024. aasta tegevused

2024.aasta suurimaks projektiks saab olema raamatukogule RFID teavikute tuvastus- ja jälgimislahenduse ning laenutusautomaadi hankimine. RFID laenutusele üleminek eeldab eelnevat tööd koguga, et kustutada ebavajalikud eksemplarid, samuti tuleb teha otsustada, kas varustada RFID kleebistega kõik väljaanded või jätta nt auvised kleebisteta. RFID hankega kaasnevalt tuleb läbi mõelda kogu 1.korruse klienditeekond ja fuajee kujundus. Raamatukoguhoidjatel eeldab RFID-le üleminek ka aktiivset kasutajate juhendamist.

2024.aastal tuleb uuendada raamatukogu arengukava, samuti vajavad muutmist kasutuseeskiri ja põhimäärus. Dokumentide uuendamine sõltub osaliselt pikalt arutatud rahvaraamatukogu seaduse uuendamisest.

2024. aasta on kultuuriministeeriumi poolt kuulutatud kultuuririkkuse aastaks. Erinevaid rahvaid, indiviide ja muud kultuurilist eripära on raamatukogudes alati väärtustatud. Ühtviisi oluliseks on raamatukogu pidanud nii harrastajate kui professionaalide loomingut. Väljakutse on, kuidas kultuurivaldkonna süvenevas ainelises vaesuses kultuuririkkust senisest veel enam esile tõsta.

Suurematest näitustena on 2024. aastal plaanis näiteks Priit Koppeli ja Urmas Nemvaltsi karikatuurinäitus, Tiiu Veersalu ja teiste kohalike kunstnike kirjakunstinäitus, Liina Maadla illustratsioonid, Vikimeedia teadusfotod jmt. Plaanis on osaleda Rakvere linna päevadel raamatulaada ja sügisesel kultuurfestivalil kirjandusõhtuga. Jätkuvad päevased jutuklubi kokkusaamised ja mälu treeningud vanemaealistele ning keelekohvikud.

Lasteosakonna plaanid hõlmavad nii traditsiooniliste ürituste ja ettevõtmiste korraldamist, nt ettelugemispäeva ja ettelugemisvõistluse korraldamine, aga ka uute ürituste ellukutsumist, näiteks kord kuus toimuva hakkavad lauamänguõhtud.

Üha suuremaks probleemiks on muutumas raamatukoguhoidjate töötasu, mis 2024. aastal ei kasva. Kahjuks jäävad Lääne-Virumaa Keskraamatukogu raamatukoguhoidjate töötasud riikliku kultuuritöötaja miinimumpalgale (1600€) juba märkimisväärselt alla.

Raamatukogu ruumiprobleem ootab endiselt lahendamist – senine raamatukoguhuone on jäänud nii ruumipaigutuselt kui -suuruselt praegustele vajadustele alla ning seetõttu ei ole võimalik pakkuda neid võimalusi ja tegevusi, mida kaasaegne raamatukogu pakkuda võiks.

Koostaja:

Kaili Õunapuu-Seidelberg

direktor

/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1. Laste ja noorteüritused

Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Jututare kodustele väikelastele (21 korda)	310
Koolivaheaja sevimised: inglänäitusest inspireeritud inglitegu	15
Jänku stardib porgandipäeval	19
Eesti kirjanduse kooslugemise päev "Sirli, Siim ja saladused" eri keeltes	11
Söbrapäeva kaardivabrik + postkontor	48
Keelemängud, murdemängud	14
Kirjandusmäng 2023 maakonnavor	44
Laste kohtumine Sirly Oderiga	48
Rakvere Reaalkooli juubel vallimäel	72
Vaheaeg aarete saarel, aardejaht	44
Suur suvelugemine lasteosakonnas	26
Rakvere linna päevad – raamatulaadal tegevused lastele	150
Lastega Rumeeniast, Kamalamba üritus, tunde viis läbi Reet Kaldur	45
Ettelugemise võistlus	10
Üks õudne lugu, tegevused lastele	13
Andry Ervaldi jutuõhtu Piret Pääriga, raamatuesitlus	21
Põhjamaade kirjanduse nädala lugemine hommikuhämaruses	19
KOKKU:	909